

MARTWA NATURA

Pierwsze obrazy przedstawiające martwą naturę pojawiły się już w starożytności, gdy pojęcie to jeszcze nie istniało. Malowano głównie produkty, takie jak owoce, pieczywo, jajka lub naczynia z winem bądź oliwą. W

Martwa natura niesamowitą popularność zyskała w XII wieku. Wzrost popularności rodzaju tego rodzaju obrazów świadczy również o przemianach w odbiorze sztuk, zaczęły być kupowane nie tylko do kościołów, lecz także do prywatnych domów.

Wyróżniamy wiele odmian martwej natury:

- przedstawienie stołu lub wnętrza kuchni
- kompozycje kwiatowe, często urozmaicone wizerunkiem owadów
- przedstawienie elementów z wystroju wnętrz np. książek, instrumentów
- „gabinety osobliwości” ukazujące wnętrza bibliotek, galerie obrazów, cenne zbiory
- przedstawienie zwierząt
- *vanitas* (próżność, marność), kompozycje z przedmiotów o symbolice związanej z przemijaniem, kruchością życia

IKONY SZUKI MARTWA NATURA

Pieter Claesz [czyt.: piter klas], *Vanitas*, XVII w.

Temat *vanitas* rozpowszechnił się po wojnach, klęskach głodu i epidemiach, które przeszły przez Europę. Czaszka, zwykle umieszczana w tego typu przedstawieniach, wskazuje na nieuchronność ludzkiego losu. Zgromadzone wokół niej przedmioty przypominają o marności i nietrwałości władzy i bogactwa oraz przestrzegają przed zbytnim przywiązaniem do dóbr materialnych i rozrywek.

Paul Cézanne [czyt.: pol sezan], *Martwa natura z wazonem, cukiernicą i jabłkami*, XIX w.

Z jednej strony owoce symbolizowały bogactwo, obfitość darów natury, radość życia, płodność i pokusę, z drugiej jednak strony widok ich rozkładu przypominał o przemijaniu. Cézanne jednak skupił się na ukazaniu samodzielnej kompozycji brył.

Nowoczesne martwe natury zerwały z iluzją i odwzorowaniem. Artyści umieszczali w swoich obrazach także prawdziwe przedmioty, jak w kołach. W zaprezentowanej pracy obiekty zostały potraktowane jako bryły, które uległy rozbiciu na różne widoki, co nadało obrazowi rytm i dynamikę.

Ważna stała się namacalność całej przestrzeni, a nie tylko faktury poszczególnych przedmiotów.

Pablo Picasso, *Martwa natura z plecionym krzesłem*, XX w.

Frans Snyders [czyt.: frons sznejders],
Targ rybny, XVII w.

Obraz ukazuje stragan sprzedawcy ryb i owoców morza. Nie jest to jednak realistyczna scena z targu, tylko pełna przepychu, fantazyjna kompozycja ukazująca bogactwo mórz oraz zasobność nadmorskich krajów. Artysta starannie zaplanował ułożenie elementów i dobrał różnorodne stworzenia tak, aby zadziwić i zaskoczyć odbiorcę egzotycznym widokiem.

Pieter Claesz, *Martwa natura ze srebrnym pucharem* (fragment), farby olejne na desce, XVII w.
Artysta podkreślił kontrast pomiędzy połyskliwymi, gładkimi i ozdobnymi naczyniami ze szkła oraz metalu a szorstką i matową powierzchnią produktów żywnościowych oraz obrusu.

